

EL CATALÀ A LA CRUÏLLA

• *Alfred Badia*

El debat sobre si la llengua catalana en aquesta fi de segle es corromp inexorablement cap a un patuès avantsala de la mort, compta entre nosaltres amb valedors oposats que esgrimeixen llurs millors armes dialèctiques. És difícil de precisar què hi ha de de desig, a distingir d'una correcta anàlisi, en l'actitud dels optimistes, com tampoc no és possible d'aclarir en els pessimistes, si són víctimes d'una desconfiança malaventurada sobre la capacitat de recuperació d'una llengua com la nostra, que ha suportat fins ara victoriosament les pitjors investides dels enemics de sempre i la defecció d'una part dels catalans. Què li escau de dir a Llengua Nacional sobre aquest estat de coses? La seva raó d'ésser, la seva lluita, porten, és clar, implícita la noció-sentiment de confiança en els recursos del català enfront de tots els obstacles que ara l'assetgen. Tanmateix ningú no deixa de veure que en el nostre moment històric la situació és pitjor que en tota altra del passat, i que els motius i les raons d'esperança topen amb un conjunt d'opòsits adversos que tendeixen a sumir aquells motius i aquelles raons en una gran incertesa. La nostra Presidenta acut sovint a la idea de conscienciació, ara precària, tant pel que fa a l'ús del català correcte com en relació amb el pessimisme o optimisme de fons en la qüestió de la pervivència del català. La conscienciació, invocada i desitjada, és en el nostre moment estrictament minoritària i va acompanyada, moguda o animada per un esperit de militància.

La fusió d'aquests dos estats de consciència seria pràcticament irresistible, si pogués estendre's en àmplies zones de la nostra nació i comptés, al Cap i Casal, amb la participació d'un nombre d'adherents d'influència irradiant per llur entusiasme, qualitat tècnica i autèntic esperit nacionalista. No veiem que això s'esdevingui i hem de restar, *velis nolis*, en l'àmbit minoritari que dèiem. Això donat, quina actitud creiem que li toca adoptar a Llengua Nacional? Sembla, en principi, que la resposta és senzilla: estant fora del seu abast la qüestió de la pervivència del català, cal esmerçar-se a intentar salvar la genuïtat de la llengua enfront dels diferents corrents "light", que trien la rendició del català a la influència castellana, i a dotar aquest disseny del poder de rèplica eficaç davant les tendències disgregadores de tota mena, que en els "light" (i, també, ai las, en molts no "light") conspiren contra el català.

Això ja ho fa Llengua Nacional, però és palès que només una adhesió minoritària l'encoratja.

I és justament en aquest punt que es manifesta una qüestió clau que, plagui o no plagui, s'ageganta en el complex situacional actual. Deixeu-me, ara, parlar estrictament en nom propi. A mi em sembla claríssim que la distància entre el català espontani de la gent i el de les normes arrodonides els anys trenta ha de passar per l'adreçador d'una posada al dia (que d'altra banda no seria gaire extensa) lèxica i morfosintàctica. El que no puc admetre és que aquesta feina l'emprenguin mestretites sense solvència, que a més a més s'emparen dels mitjans de comunicació (ara diu que volen imposar una variant "light" a la

TV3), i que manifestessen pertot arreu on posen la petjada, per exemple introduint castellanismes que la gent no usa, com molt bé diu Jaume Vallcorba en el darrer número d'aquesta Revista. No sé fins a quin punt el criteri dels dirigents de Llengua Nacional es manté rigidament fixat a les normes i al lèxic pre-guerra civil, o bé entén com jo que n'és indispensable una actualització sàvia i discreta. Ara, suposant que vegi imprescindible aquesta actualització rectora, és evident que qui l'ha de fer és l'Institut d'Estudis Catalans, en plena possessió de la seva autoritat lingüística. Només que aleshores hom diria que la tal autoritat plena de l'Institut tocant a aquest guiatge savi, mesurat i discret, apareix enterbolit pel dubte, en especial arran de la publicació dels seus documents dedicats a la fonètica i a l'estàndard oral de la llengua catalana. El tema és certament difícil, però, com escriu Ernest Sabater en el darrer número de la Revista, un cert nombre d'incerteses i d'irregularitats en les pautes que estableixen o insinuen aquests documents, les fan simplement recomanables i pràcticament imprecises. I no parlem dels contagis "light" que alguns els atribueixen, per bé que aquí mana la cautela i no és possible fer cap afirmació rotunda. Enfront, però, del camp qui pugui de la proliferació "light", els documents de l'Institut donen una primeríssima resposta a totes les delicades qüestions de l'actualització. Que n'hi haurà prou per a plantar cara a la corrupció generalitzada del català del carrer? O bé el dubte continuarà rosegant-nos, i el caràcter primparat de l'aquiescència pública que susciten, anirà guanyant la partida en contra del redreçament del català d'avui, que tant necessitem?